

LASKE
SALAA *wsoy*
KYMME-
NEEN

Laura
Lähteenmäki

*Laura
Lähteenmäki*

LASKE SALAA
KYMMENEEN

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Kiitos WSOY:n Kirjallisuussäätiö.

© Laura Lähtenmäki ja WSOY 2023
ISBN 978-951-0-49799-9
Werner Söderström Osakeyhtiö
Painettu EU:ssa

Alvalle

*"Mulla yksi pyyntö ois,
älä vie lapsuuttani pois.
Anna mun nauttia aika tää."*

Jari Helin / Vesa Jokinen: Pyyntö

1.

Se oli kolmanneksi viimeinen viikko ennen kesälomaa, ja Myy odotti malttamattomana, että neljäs luokka loppuisi eikä hän näkisi Pätkiksiä pariin kuukauteen. Mutta vaikka se olisi ihanaa, hän tiesi, että ilman Pätkiksiä hän olisi kesällä yksinäinen ja miettisi joka aamu, laittaisiko joku viestin ja kysyisi jonnekin.

Hän siis odotti kesää eikä odottanut.

Kun hän kolmanneksi viimeisen viikon alussa kapusi koulunmäelle, hän näki heti Pätkikset. He seisoivat keskellä pihaa ja halasivat toisiaan.

Oli oikeastaan ihme, että hän näki heidät, sillä koulussa oli hirveästi oppilaita. Äiti sanoi aina, että kirjoittaa lehteen mielipidekirjoituksen liian suuresta koulusta, mutta ei hän kuitenkaan kirjoittanut. Ne olivat niitä äidin puheita. Kirjoitan mielipidekirjoituksen! Soitan opettajalle! Kohta minä ihan varmasti pesen ikkunat!

Mutta vaikka oppilaita oli hulluna, hän näki siis Pät-kikset.

Myyin harmaat silmät liimautuivat hänen neljään parhaaseen ystäväänsä, ja hän tuijotti heitä kiristäen vaaleaa ponnariaan ja lähestyi nelikkoa askel kerrallaan.

Muut halusivat toisiaan kaikkien keskellä, eikä heidän ystävyystään ja kiintymystään toisiaan kohtaan voinut kukaan epäillä. He suorastaan hehkuivat onnesta. Halaa-minen sai heidän kasvonsa rusottaviksi, ja ystävyys loimusi heistä. He olivat heittäneet reppunsa maahan, jotta voisivat halata niin lujasti.

Myy alkoi laahata jalkojaan.

Hän ohitti kivet, joilla nojaili hänen luokkalaisiaan. Hän olisi voinut mennä luokkakaveriensa luokse, mutta koska hän oli muiden silmissä yksi Pätkis, toiset olisivat ihmetelleet, miksi hän siihen tuli. He olisivat kyselleet kaikenlaista: Mitä sä siinä teet? Miksi sulla on aina ponnari? Oletko sä itkenyt?

Muiden kysymykset olivat joskus kauheita.

Aada huomasi hänet ensimmäisenä. Ihan varmasti Aada näki hänet Hetan punaisen tukan takaa mutta ei tehnyt mitään. Aadan viekkaat silmät vilkaisivat Myytä, valkuaiset ruskeissa silmissä muljahtivat, mutta Aada ei alkanut hosua Myytä heidän luokseen.

Mutta hän meni, sillä ei ollut muuta vaihtoehtoa. Se oli hänen porukkansa. Pätkikset.

– Moi, hän sanoi, ja muut tekivät hänelle tilaa ringissä.

Hetki sitten he olivat halanneet toisiaan, reput vielä maassa, mutta kun hän tuli, halaaminen loppui.

Myy alkoi silti urheasti kertoa, miten vaarin naapurissa oli taas ollut se ihana poika.

Juttu kiinnosti muita, arvasihan sen, ja toiset kääntyivät hänen suuntaansa.

– Ai Matiiias? Aada kysyi ja vilkaisi toisia. Jostakin syystä Pätkikset venyttivät vaarin mökkinaapurin nimeä hassusti. Aadan silmät pyörivät päässä kuin nopat, kun hän haki hyväksyntää muilta.

Myy nyökkäsi vähän ja jatkoi, että he olivat kävelleet pojan kanssa kauppa-autolle ja ostaneet karkkia.

– Oikeesti? Heta varmisti ja katsoi tarkasti.

Myy ei olisi halunnut valehdella eikä etenkään Hetalle, joka oli hänen pitkäaikaisin ystävänsä, ystävä jo vauvasta saakka.

– Joo joo, hän kuitenkin vakuutti ja katsoi toisia silmät räpsymättä, sillä jos silmiä ei räpsytelty tai tiirannut jonnekin viistoon, muut ehkä uskoivat.

– Multa oli jäänyt rahat kotiin ja Matias maksoi mun karkit, hän sanoi.

– Mitä sä sitten ostit? Camilla kysyi. Hän oli armoton herkkusuu ja osasi kaikki karkit hintoineen vaikka hänet herätettäisiin keskellä yötä.

Nyt piti olla nopea, miettiä kauppa-auton karkkihyllyä, skannata sen suppeaa valikoimaa ulkomuistista. Myy sanoi ostaneensa Tuplan ja Salmiakkiauton, ei siis liikaa, sillä ei Matias olisi voinut maksaa tolkutonta karkkimäärää.

– Mitä Matiiiiias otti? Aada kysyi ja heilautti tummaa tukkaansa.

– Joitakin kovia, joissa on salmiakkijauhoa, en mä muista nimeä, Myy sanoi. Liika tarkkuus oli epäilyttävää. Se olisi myös meinannut sitä, että Matiaksella ja Matiaksen karkeilla olisi jotain väliä.

– Kaatissäkki, Camilla avusti heti. – BonBonin.

– Aa se, Viivi peesasi.

Myy nyökkäsi. Ainakin Viivi uskoi ja katsoi häneen luottavaisena. Viivi oli muutenkin kiva, puhui Myylle juttuja, joita ei kertonut muille. Ja vaikka Heta oli Myyn lapsuudenystävä ja vaikka heidän äitinsä olivat keskenään parhaita kavereita, oli Viivi usein lämpimin.

– Sä valehtelet, Aada kuitenkin tuomitsi ja killitti Myytä silmät aiempaa tummempina.

– Oli se Kaatissäkki, Myy vakuutti, mutta kuuli itsekin takeltelevansa.

– Ei toista saa syyttää valehtelusta, Heta sanoi Aadalle.
– Miksi sä niin sanoit?

– Koska miksei, Aada sanoi ja kohautti olkiaan. Sitten hän alkoi selittää omista lauantaikarkeistaan, ja muut jatkoivat omistaan. Vaikka ne jutut olivat Myystä aina ihania, hänellä oli nyt apea olo. Ja kun kello soi sisään, he menivät pareittain, Aada ja Camilla, Viivi ja Heta, ja hän tuli perässä viidentenä pyöränä.

Vaikka ei autoissakaan ollut viittä pyörää.

Luokan ovella hän kuitenkin pudisti ajatuksen harteiltaan päättäväisesti. Hän oli tässä. Ystäviensä lähellä, jonon jatkona, porukan yhtenä jäsenenä. Ja kaikki ajattelivat niin. Opettaja ajatteli, heidän luokkalaisensa ajattelivat, Pätäkiksetkin kaikki. Hänet kutsuttiin muiden Pätäkisten synttäreille – paitsi Aadan – ja hän meni ruokalassa näiden kanssa samaan pöytään. Ja joskus joku pyysi hänet illalla kotiinsa tai ulos.

Myy siis työntyi Viivin ja Hetan rinnalla ovesta sisään, vaikka se teki vähän ahdasta, ja nauroi heidän kanssaan kuulematta täysin, mille he oikein nauroivat.

Kun he notkuivat koulun jälkeen kentän laidalla, Camilla sanoi, että edellisen tunnin aikana oli tullut leirikirje. Hänen äitinsä oli lähettänyt siitä kuvakaappauksen.

Muut kiljahtivat ja kiilasivat heti katsomaan Camillan puhelinta.

Mikä leirikirje?

Ikävä sävähdys kulki Myyn läpi, mutta hän ei kysynyt. Hän tiesi, että olisi pitänyt tiedustella heti, että mikä leiri ja mikä kirje, mutta hetki meni jo, ja siinä hän seisoikin jokin puupötkelö ja tuijotti muita, jotka olivat kumartuneet Camillan puhelimen puoleen.

Olivatko toiset menossa jollekin leirille? Mille leirille? Koska? Kaikkiko?

Ja tärkein: miksi häntä ei ollut pyydetty mukaan?

– Mikä leiri se on? hän kysyi viimein, koska äiti oli sanonut, että pitää olla reipas ja ottaa asiat puheeksi.

Kysy vaan rohkeasti! Suu auki! Mene muiden mukaan!

Ensin toiset eivät kuulleet Myyn ääntä, joten hän rykäisi ja kysyi taas. Nyt vahvemmalla ja uskottavammalla äänellä.

Tällä kertaa Viivi kuuli ja katsoi häntä kahden euron kolikon kokoisilla silmillään – Myy ei ollut ennen huomannut, että vihreänsinisissä silmissä oli myös kolikonkultaista. Sitten Viivi katsoi muita.

Myy näki sen. Hän näki, *miten* Viivi katsoi muita.

– Joo, Viivi sanoi sitten, kun muut olivat hiljaa. – Tää on se temppuleiri.

– Kyllä sä tiedät, Camilla sanoi, mutta katseli kentän yli harmaata koulurakennusta.

– Ai niin, Myy sanoi, vaikka ei hän tiennyt. Hän ei ollut kuullutkaan temppeleiristä.

Mutta kun oli sanonut *ai niin*, ei voinut enää kysyä, että siis mitä hän.

Pätkikset hymyilivät helpottuneina. Myy oli päästänyt heidät pinteestä. Hän oli osoittanut muka tietävänsä, eivätkä toiset jääneet kiinni siitä, että olivat jättäneet hänet ulkopuolelle, pimittäneet häneltä tietoja.

– Sähän sanoit, ettet sä voi tulla, kun sä menet sun vaarille, Aada virkisti hänen muistiaan.

Taas Myy sanoi, että joo.

Vaikka hän ei ollut ikinä sanonut niin! Hän ei olisi koskaan sanonut mitään sellaista. Hän olisi voinut lähteä mille tahansa leirille muiden kanssa eikä vaarin luokse. Hän olisi tietenkin halunnut leirille mukaan!

– En mä tiedä, menenkö mä vaarille, hän sai kuitenkin kakistettua, ja olo tuntui vähän siedettävämmältä, kun yritti pitää puoliaan.

– Ainahan sä menet sun vaarille, Camilla muistutti.

Se oli tietenkin totta. Myy ja äiti olivat paljon vaarin luona. Kun mummu oli kuollut pari vuotta aiemmin, äiti oli alkanut pitää vaarille seuraa. Melkein joka viikonloppu,

läpi talvituiskujen ja kesähelteiden he ajoivat reilun tunnin matkan maalle.

Eli kyllä hän vaarin muisti, kiitos vain muistutuksesta, mutta ei temppuleiriä. Muut eivät olleet sanoneet siitä aiemmin sanaakaan, ja siitä Myy laittoi päänsä pölkylle. Hän ei ollut mikään dementoitunut vanhus tai hajamielinen äiti, joka ei yhtenä päivänä saanut päähänsä heidän autonsa rekisterinumeroa tai toisena sitä, että oli jo kertaalleen antanut Myylle kuukausirahan.

– Tosi kurjaa, kun sun pitää mennä sun vaarille, etkä sä pääse leirille, Viivi sanoi.

Viivi oli sellainen, yritti olla lempeä ja selitti joskus, ettei halunnut puhua muista pahaa. Mutta Viivi oli toisaalta kuin *lastu laineilla* – äidin sanonta! – mikä tarkoitti sitä, että Viivi teki aina niin kuin toiset. Myötäili, peesaili, nyökytti ja ynisi. Myy ei ikinä tiennyt, mitä Viivi itse ajatteli.

Toiset katselivat häntä säälivästi. Oli kuin häneen olisi iskenyt huolta aiheuttava muistinmenetys, ja muut olisivat nyt hänestä huolissaan. Mutta ennen kuin hän ehti sanoa taas, ettei todellakaan tiennyt leiristä, muiden mielenkiinto häneen herpaantui ja he alkoivat taas lukea leirikirjettä:

- Saa ottaa karkkia!
- Pitää muistaa uimapuku!

– Meillä on vain yksi makuupussi, ja mun veli on pie-reskellyt sen pilalle!

Kaikki nauroivat Viivin pussiparalle. Myykin nauroi, vaikka ei sietänyt ajatusta, että muut olisivat leirillä yötä tai öitä. Että se oli jokin yöleiri.

Yöleiri, yöleiri, hän ajatteli. Kuinka monta yötä?

– Kuinka monta yötä te ootte siellä? hän kysyi.

Silmät räpsähtivät taas hänen suuntaansa. Kahdeksan silmää. Niin kauniita, vakaita, vähän säikähtäneitä ja kieltämättä syyllisiä. Siniset, harmaat, ruskeat ja kolikonkeltaiset. Ne katsoivat häntä ja sitten katseet taas väistivät.

Aada katsoi Camillaa, Camilla Hetaa, Heta Viiviä. Vain Viivi katsoi Myytä.

– Kolme, Viivi sanoi. – Kolme yötä me ollaan.

2.

Myyn huoneen ikkunasta näkyi naapuririvitalon piha. Sinne oli tehty viime viikolla uusi asfaltti, ja mustaan pintaan oli vedetty valkoisella maalilla autojen paikat. Kullekin oma paikkansa.

Myös Myylle oli varattu paikka, eikä se ollut kolmen yön temppuleirillä muiden Pätäkisten kanssa. Ei veljen pierскеlemässä makuupussissa. Ei leirikarkit kassinpohjalla sokerinsa varistaneina. Ei sininen uimapuku edellisestä uinnista nahkeankosteana.

– Mitäs sinä täällä kökötät?

Äiti tempaisi Myyn oven auki ja kurkisti sisään kaula pitkinä. Ja tietenkin äiti ehti nähdä, kun Myy hieraisi poskea ennen kuin kaapaisi pohjapiirustuksen käsiinsä, sillä sellaisia hän piirsi huoneessaan. Talojen pohjia, ihmisiä taloissaan. Parvia ja uima-altaita sekä kulmasohvia olohuoneissa. Tuntikausia hän istui pöytänsä ääressä ja piirsi.

– Et kai sinä vain itke?

Myy käänsi katseen ikkunaan ja pudisti päätänsä. Heidän kaksikerroksisen rivitalokotinsa yläikkunasta näki suureen metsään. Siellä kävi kesätuuli, joka taivutti parkkipaikan lähistöllä kasvavien koivujen kirkkaanvihreitä latvoja.

– Äiti näki, että sinä itkit. Äiti huomasi, että sinä pyyhit kyyneliä hihaasi.

Äiti kuin etsivä. Mestarietsivä.

– Mitä sinä itket? äiti jankutti.

– Mulla on varmaan joku allergia, Myy sanoi, ja ääni rahisi juuri sopivasti. Mutta äiti ei uskonut ja jatkoi:

– Äiti näkee kaiken. Äidillä on silmät selässä!

Äidillä riitti näitä sanontoja – *silmät selässä*. Myy oli uskonut pienenä, että äidillä olisi oikeasti lapaluittensa alla tarkkaavaiset silmät, jotka hoksasivat pienenkin petkutuksen tai nenänkaivuun. Yleensä selkäsilmät olivat ummessa, mutta välillä ne räpsähtivät auki ja näkivät seinienkin läpi, mitä Myy touhusu.

Hän oli ollut pienenä niin höynäytettävä ja hyväuskoinen, ja ehkä hän oli sellainen edelleen. Nähtiinhän se tässä leiriasiassakin.

– Sä et kuule näe edes eteesi! hän huusi. – Sä et ymmärrä yhtään mitään.

Mutta äiti ei vähästä hätkähtänyt vaan alkoi jutella niitä näitä. Se oli äidin kikka: alkaa puhua jostakin ihan muusta, kertoa esimerkiksi työstään kaupungin toimintaterapeutina tai ihastella Myyn tekemää pohjapiirustusta, kunnes Myy tahtomattaan alkoi rentoutua, kuvailla piirtämänsä kodin yksityiskohtia ja kehua hyvää kynäänsä, ja niinpä hän tuli sitten puhuneeksi muustakin. Lopulta jopa tempupoleiristä.

Hän ei sanonut, ettei häntä ollut pyydetty mukaan, mutta äiti arvasi sen. Vaikka äiti oli jo aika vanha – vanhin Pätkis-ten äideistä, joista Aadan äiti oli vasta kolmekymmentä – äiti ymmärsi asiat joskus puolesta sanasta tai jopa ilman sitä.

– Ahaa, äiti sanoi ja siristi silmiään sängen tyytyväisenä ongittuaan tiedon esiin. – Äiti etsii sen leirin ja ilmoittaa sinutkin sinne. Sillä siisti!

Ja sitten äiti onki farkkujensa takataskusta puhelimensa, joka oli varmasti vain odottanut siellä tätä paljastumisen hetkeä.

Sellainen äiti oli, toiminnan nainen, ponteva ja itsevarma, mutta tällä kertaa äiti piti pysäyttää.

– Ei ikinä! Myy kiljaisi. – Et takuulla ilmoita mua mihinkään!

Sillä se olisi hirveintä, mitä voisi tapahtua. Että muut eivät olleet halunneet häntä leirille ja sitten hän vain muina

tyttöinä tepastelisi sinne. Seisoisi jonkin leirikeskukseen parkkipaikalla putkikasseineen, jossa oli uimapuku ja karkit, kainalossaan uutuuttaan kiiltävä makuupussi-pötkö.

Äiti katseli häntä miettiväisenä ja työnsi puhelimen takaisin taskuunsa.

– Hmm, äiti sanoi ja lähti alakertaan.

Sieltä alkoi kohta kuulua tietokoneen naputus, ja Myy arvasi, mitä äiti teki.

Älä löydä, älä löydä, älä löydä, Myy hoki ja painoi kämmenet korvilleen ollakseen kuulematta koneen voitokasta nakutusta.

Mutta tietenkin äiti löysi leirin, ja totta kai hän ilmoitti Myyn sinne ja kirjoitti lisätietoihin, että hänet piti laittaa Hetan kanssa samaan huoneeseen.

Äidille ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin että Myy seuraisi Hetaa leirille ja nukkuisi tämän sängyn vierellä kuin pieni koiranpentu tyytyväisellä kiepillä. Äiti oli sokea ja tyhmä ja silitti tyytyväisen näköisenä Myyn päätä ennen kuin toivotti hänelle hyvää yötä.

Aamulla oli tullut tieto, että Myy oli saanut leirille varapaikan.

– Pidetään nyt peukkuja! äiti riemuitsi. – Korkealla!

Kunpa minä en mahtuisi mukaan, Myy ajatteli. Kunpa kukaan ei peruisi.

– Taatusti mahdut mukaan, äiti jatkoi kuin lukisi hänen ajatuksiaan.

Äidin luottavaisuutta oli hirvittävää kestää. Äidin yksinkertaisuutta ja typeryyttä. Ja hyväuskoinen äiti jatkoi:

– Äiti tietää, että joku peruu. Ihmisille tulee aina muuta.

Silloin Myy nappasi sohvapöydällä lojuvan Kukan käteensä – se oli äidin lankatukkainen terapianukke, joka sai killisilmillään keikistellen äidin lapsiasiakkaat kertomaan nukelle salaisuutensa – ja paiskasi nukan raivoissaan sohvalle.

– Lopeta toi! Myy huusi.

Äiti oli hämillään kuin joku hoop. Tukka pystyssä ja silmälasit rasvaläikkiä täynnä.

– Mikä? äiti kummasteli. – Lopeta mikä?

– Toi äiti tietää, äiti näkee! Myy sanoi ja nappasi taas Kukan käteensä ja nyki hermostuneena sen pilkullista mekkoa, kunnes vähän rauhoittui. – Sä puhut mulle kuin kolmevuotiaalle, hän mutisi sitten.

Äidin ilme muuttui heti, ja äiti tuli halaamaan häntä.

– No, niinpä puhunkin, äiti sanoi ja rutisti lisää. – Enhän minä edes halua puhua niin. Se on vain jäänyt päälle siltä ajalta, kun sinä olit minun pikku Myyni.

Kun äiti halasi, Myy nuuskutti nopeasti äidin sydänpuseron tuoksua. Makea haju, ruoankäry, äidin työpaikan pöly, häivähdys vaarinkin taloa.

– Tästä lähtien minä puhun sinulle kuin isolle tytölle, äiti vanhoi. – Iso Myy, äiti sanoi ja jäi maistelemaan uutta nimeä.

Mutta ei Myy halunnut olla iso. Oikeastaan kaikkea muuta! Isolle tulisi kaikenlaisia juttuja ja pitäisi osata vaikka ja mitä, eikä hän halunnut edes ajatella sitä kaikkea.

Hän kapusi Kukan kanssa yläkertaan ja heitti sen pedatulle sängylleen kaniretkun viereen.

Kunpa kukaan ei peruisi leiriä, hän toivoi. Kunpa kukaan tuntematon ihminen ei saisi sellaista päähänsä eikä Myy joutuisi leirille muiden Pätkisten kanssa.

Se oli tietenkin kohtalaisen järjetön toive, koska sinne hän eniten maailmassa halusi.

Hän tiesi, että hänellä oli vielä tämä leikki.

Pätkiksissä on viisi tyttöä, ja Myy on aina se viides. Neljännen luokan päättyessä muilla alkaa temppeleiri ja he viestittelevät ryhmässä, johon Myy ei kuulu.

Kun Myyn ovelle ilmestyy yllättäen vieras poika, Lassi, Myy astuu pojan perässä saniaismetsään ja tempautuu kesän kestäviin leikkeihin. Pätkikset rakennekynsineen ja tympeine viesteineen unohtuvat villien leikkien huumassa. Kunnes eräänä päivänä Lassin kotitalo metsän takana on tyhjä.

*Laske salaa kymmeneen on villi
ja hurmaava lastenromaani ajasta
lapsuuden ja nuoruuden rajalla.*

Kannenkuva Tilda Rose